

Jan Furseth

**Populasjonen av foretak og
bedrifter på Svalbard**

Dokumentasjon av gjennomgangen
februar 2008

Innhold

1. Om svalbardstatistikk.....	2
2. Statistikklov, Enhetsregister- og Foretaksregisterlov	3
3. Oppdraget	3
4. Opplegget for gjennomgangen	3
5. Gjennomgangen og resultatene.....	4
6. Svalbardpopulasjonen	5
7. Oppfølging og samarbeid framover	5

Populasjonen av foretak og bedrifter på Svalbard. Resultatene av gjennomgangen februar 2008

1. Om svalbardstatistikk

Sentralt i forhold til styrkingen av offisiell svalbardstatistikk er bl.a. at statistikken skal følge samme prinsipper som annen offisiell statistikk når det gjelder kvalitet, uavhengighet, fri og lik tilgang til resultater, konfidensialitet og hensynet til næringslivets oppgavebyrde. Framgangsmåten skal derfor så langt råd er basere seg på bruk/gjenbruk av registersystemer som forenkler statistikkproduksjonen og minimerer oppgavebyrden. Denne underliggende strategien har vært helt sentral i det arbeidet som har vært ført i forbindelse med nytt regelverk for svalbardstatistikk.

SSB er tildelt 2,5 millioner kroner over statsbudsjettet for 2008 for å styrke statistikkgrunnlaget for Svalbard. Midlene skal gå til å videreutvikle en rekke statistikkprodukter som i dag kun dekker fastlands-Norge, spesialanalyser for sosiale og økonomiske levekår på Svalbard, en bedret formidling av svalbardstatistikk samt arbeidet med kvalitetssikring av populasjonsgrunnlaget.

Etter at spørsmålet om det formelle grunnlaget for innhenting av statistiske data på Svalbard var tatt opp av det lokale forumet for svalbardstatistikk, tok Polarutvalget i 2003 initiativ til å nedsette en arbeidsgruppe med følgende mandat:

”Arbeidsgruppen skal beskrive behovene for statistikk om Svalbard og hvilke problemstillinger slik informasjonsinnhenting reiser. Nytt regelverk må gi hjemmel til å pålegge informasjonsplikt til statistikkbehov.

Arbeidsgruppen skal på denne bakgrunn utarbeide et utkast til bestemmelser om innhenting av opplysninger til statistikk om Svalbard. Arbeidsgruppen skal vurdere hvilket lovgrunnlag som er mest hensiktsmessig for bestemmelsene, og skal i denne sammenheng foreslå hvilket departement som bør ha fagansvar for regelverket. Det skal også gis en vurdering av de økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget, samt andre vesentlige konsekvenser, jf utredningsinstruksen kap. 2.3.

Arbeidsgruppen skal orientere Det interdepartementale polarutvalg om sitt arbeid, jf instruks for behandling av polarsaker og for Det interdepartementale polarutvalg (Polarutvalgsinstruksen, fastsatt ved kgl. res.18. oktober 2002).

Arbeidsgruppen skal levere sitt forslag til Justisdepartementet innen 1. mai 2003.”

Gjennom arbeidsgruppens arbeid ble det klart at før lover og forskrifter eventuelt kunne gjøres gjeldende, ble det også nødvendig å vurdere hvilke nasjonale registre som burde gjøres gjeldende på Svalbard. Bakgrunnen for dette var at det i hovedsak er registrene som er grunnlaget for statistikkene som SSB utarbeider. Arbeidsgruppen konkluderte med å anbefale at statistikkloven ble gjort gjeldende for Svalbard. I tillegg anbefalt den å nedsette en ny arbeidsgruppe for å vurdere innføring av registre på Svalbard.

Den nye arbeidsgruppen ble også ledet av Polaravdelingen i JD, og den utarbeidet to rapporter, en om bedriftsregistre og en om befolkningsregisteret på Svalbard. Gruppene som arbeidet med registrene var noe ulikt sammensatt. Deltakerne totalt for begge gruppene var representanter fra Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Sysselmannen på Svalbard, Longyearbyen lokalstyre, Svalbard Samfunnsdrift AS, Svalbard likningskontor, Brønnøysundregistrene, Skattedirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

Rapportene anbefalte at lovgrunnlaget knyttet til registerføring ble innført sammen med statistikkloven, og at befolkningsregisteret på Svalbard ble oppgradert.

I henhold til den første arbeidsgruppens anbefaling ble det også foreslått at JD skulle utarbeide et forslag til forskrift for informasjonsinnhenting på Svalbard med hjemmel i svalbardlovens § 4. Det skulle tas utgangspunkt i rapporten om bedriftsregistre og det ”restbehovet” Longyearbyen lokalstyre ville ha for informasjon. I henhold til dette ble ”Forskrift om plikt til å gi opplysninger til forvaltning og statistikk på Svalbard”, gjort gjeldende fra juni 2006.

2. Statistikklov, Enhetsregister- og Foretaksregisterlov

Så langt er mange av anbefalingene fra arbeidsgruppene fulgt opp, men det gjenstår et arbeid med å få på plass dekkende lovgrunnlag for registerføring for juridiske enheter. Statistikkloven gjelder hele Svalbard med de utfordringer det gir bl.a. i forhold til å dekke den russiske aktiviteten. Det er også viktig at det koordineres godt mellom den lokale og sentrale datafangsten.

Hjemmelen for å innføre Enhetsregister- og Foretaksregisterloven og for å fastsette egne forskrifter for Svalbard er vedtatt (NHD). Forskriftsarbeidet har imidlertid vist at det er en rekke vanskelige juridiske spørsmål som arbeidsgruppenes rapporter er noe mangelfulle på. Dette er knyttet til ulike selskapsrettslige problemstillinger, og gjelder bl.a. forholdet til EØS-retten og til de russiske bosetningene. En høyesterettsdom fra 2007 slo fast at norsk regnskapslovgivning ikke gjelder på Svalbard og FIN vurderer nå hvordan denne problemstillingen skal følges opp videre. For å gå videre med spørsmålet om ER/FR på Svalbard, må derfor hele selskapslovgivningen og også regnskapslovgivningen vurderes under ett.

Lovgivning skal som hovedregel gjøres gjeldende for hele Svalbard, men det kan også gjøres unntak ved å innføre stedlig tilpassning som gjør det enklere å innføre registerlovgivningen. JD vil kunne bistå NHD i arbeidet med å finne en løsning for Svalbard som praktisk lar seg gjennomføre.

3. Oppdraget

På SSBs informasjonsmøtet 23. november 2007 ble det konkludert med at parallelt med at en avventer vurderingene nevnt over, så vil SSB gjennomføre en dekningsgradanalyse av foretaks- og bedriftspopulasjonen i samarbeid med Brønnøysundregistrene og Longyearbyen lokalstyre. Dette vil innebære en kartlegging av hva som faktisk er registrert av juridiske personer og bedrifter på Svalbard, og slik få frem hvor stor en eventuell underregistrering er i de norske bosetningene.

Siden strukturstatistikkene for 2007 skal gjennomføres som fullstendige undersøkelser for Svalbard, er det viktig at denne kartleggingen skjer så raskt som mulig og forut for utvalgstrekkingen.

4. Opplegget for gjennomgangen

Gjennomgangen ble rent praktisk lagt opp slik at SSB, BR og LL møttes på Svalbard og gikk gjennom samtlige enheter som var registrert i Enhetsregisteret, Foretaksregisteret, SSBs Bedrifts- og foretaksregister og LLs egen bedriftsoversikt.

Følgende delpopulasjoner ble tatt ut av BoF/ER sammen med relevant informasjon om enhetene til identifikasjon, beskrivelse av egenskaper og aktivitet samt kontaktinformasjon. Delpopulasjonene ble laget slik at en fikk med flest mulig enheter med en potensiell tilknytning til Svalbard.

- Foretak registrert med forretningsadresse på Svalbard og med bedrifter på Svalbard uavhengig om bedriftene var registrert med aktivitet eller ikke. Omfattet 303 foretak med 298 bedrifter
- Foretak med forretningsadresse på Fastlandet og med bedrifter på Svalbard uavhengig om bedriftene var registrert med aktivitet eller ikke. Omfattet 42 foretak med minst en bedrift på Svalbard
- Foretak med forretningsadresse på Svalbard og på fastlandet der foretaket er slettet i ER/FR med sletta bedrift på Svalbard. Omfattet 97 foretak

- Foretak som har nevnt Svalbard og/eller Longyearbyen i sin formålsbeskrivelse (og som ikke er med i gruppene foran). Omfattet 19 foretak
- Enheter i offentlig sektor inkludert offentlig forvaltning dvs. KF, SÆR, Org.ledd med tilhørende bedrifter. Omfattet 10 ”foretak”

Totalt omfattet gjennomgangen 471 foretak derav 10 innen offentlig sektor samt tilhørende bedrifter.

Disse listene ble sammenlignet med LLs egen bedriftsoversikt som inneholder 156 bedriftsnavn, og der ett navn i hovedsak omfatter både foretaket og bedriften, men der også ett navn kan inneholde ett foretak med flere bedrifter.

5. Gjennomgangen og resultatene

De ulike delpopulasjonene ble gjennomgått i løpet av to arbeidsdager. I tillegg ble det luftet ulike muligheter for hvordan man i fellesskap framover kan medvirke til en felles oppdatering av populasjonene. Gjennomgangen avdekket videre enkelte faglige problemstillinger med behov for avklaring med relevante seksjoner og som er formidlet særskilt. Dette gjaldt bl.a. håndteringen av Seadrill-foretakene samt behovet for å få samlet ”reiselivsaktiviteter” som egen gruppe. Det ble også utvekslet synspunkter på gjennomføringen av undersøkelser på Svalbard bl.a. koordineringen mellom SSBs strukturstatistikker og LLs datafangst til næringsanalysen og bistand fra SSB i denne sammenhengen som er formidlet til SSBs koordinator.

Gjennomgangen viste at den overveiende delen av foretakene/bedriftene var registrert med korrekt informasjon og i de tilfellene registerinformasjoner indikerte at det ikke var aktivitet på Svalbard så var dette også tilfellet i praksis. På denne basis fikk en rekke bedrifter med status ”inaktiv” status endret til ”slettet” i BoF/ER. For en håndfull enheter ble næringskoden rettet opp samt at tre overdragelser av virksomhet ble avdekket slik at eksisterende bedrifter videreføres. Videre at tre enheter som var registrert uten aktivitet på Svalbard faktisk er aktive slik at statuskoden ble endret til ”aktiv”.

Et fenomen synes å være at flere personer som kommer til Svalbard ofte registrerer ENK med i utgangspunktet en intensjon om å starte virksomhet innenfor eget spesialfelt. Mange av de nevnte personer som blir innehavere av ENK er enten ansatt på Svalbard eller følger med noen til Svalbard som er ansatt. Etter endt opphold skjer det ingen ”avmelding” og slike ENK blir derfor stående registrert, men uten aktivitet. Her kan en mulig kobling til befolkningsregisteret på Svalbard være med å avdekke at innehavere ikke lenger oppholder seg på Svalbard og at det derfor ikke foregår noen aktivitet der.

Samtlige AS på listene viste seg å være korrekt registrert både i ER og FR.

Gjennomgangen viste videre at ingen av de slettede foretakene hadde noen form for aktivitet på Svalbard som ikke var fanget opp og heller ingen av de med Svalbard og/eller Longyearbyen i formålsbeskrivelsen og som ikke var registrert der, var relevant for Svalbardpopulasjonen.

Offentlig sektor var tilnærmet 100 prosent korrekt registrert i BoF/ER. Det finnes ansatte i NAV på Svalbard, men siden ingen enhet er registrert er dette tatt opp med NAV med sikte på slik registrering.

En avgjørende del av gjennomgangen var å få kartlagt om det var kjent aktivitet på Svalbard som ikke var med på oversiktene basert på BoF/ER. En gjennomgang i forhold til LLs oversikt over enheter som inngikk i næringsanalysen på Svalbard, viste 18 slike tilfeller. SSB har fulgt opp/kontaktet enhetene i etterkant og alle gjenfunnet med organisasjonsnummer som innebærer at de er registeret i BoF/ER, men uten kjent tilknytning til Svalbard. Oppfølgingen har gitt følgende resultat;

- For fire av foretakene med forretningsadresse på Fastlandet er det nå registrert aktiv bedrift på Svalbard
- To tilfeller der det drives aktivitet på Svalbard fra utlandet blir mest sannsynlig registrert med NUF på Svalbard
- 7 av foretakene har ikke lenger aktivitet på Svalbard
- 4 av foretakene har så liten og sporadisk aktivitet på Svalbard at det ikke er aktuelt å registrere bedrift
- 1 foretak ble slettet i FR 1. januar i år.

6. Svalbardpopulasjonen

Omfanget på Svalbardpopulasjonen som grunnlag for trekkingen til strukturstatistikkene fordeler seg som vist under. I disse tallene er ikke alle resultatene fra oppfølgingen av enhetene med kjent aktivitet på Svalbard, nevnt sist i kapittel 4, kommet med, jfr. bl.a. to mulige NUF- registreringer.

For privat sektor ser den oppdaterte nettopopulasjonen på Svalbard slik ut;

- 129 foretak med forretningsadresse på Svalbard med 137 aktive bedrifter på Svalbard som omfatter 97 AS, 23 ENK, 3NUF, 2 DA, 2 FLI, 1 BA og 1 STI. Det er fire flerbedriftsforetak; Bydrift Longyearbyen AS med 6 bedrifter, Store Norske med 2 bedrifter (samt at to enheter er selvstendige foretak), Mary-Anns Polarrigg med to bedrifter og Natt og Dag med to bedrifter. Videre er det to spesialenheter, en knyttet til Svalbard Auto (drivstoffpumpe) og en til Seadrill X AS.
- 21 foretak med forretningsadresse på fastlandet med 24 aktive bedrifter på Svalbard som omfatter 18 AS, 1 SPA og 2 FLI. Det er to foretak som har flere bedrifter på Svalbard; ISS Facility Services med to bedrifter og ISS Service Management med tre bedrifter. Inndelingene gjelder kantinedrift og rengjøring samt eiendomsdrift.

For offentlig sektor er det 10 "foretak" som omfatter 7 org.ledd, 2 KF og 1 SÆR med 20 aktive bedrifter.

7. Oppfølging og samarbeid framover

Det ble avtalt oppfølging i forhold til følgende saker;

- Opplæring i og om bruken av ny næringsstandard SN 2007
- Utveksle erfaringer etter datafangsten for 2007
- Bruken av informasjon i Befolkningsregisteret til oppdatering av BoF/ER
- Fastlegge rutiner for samordnet og felles oppdatering av Svalbardpopulasjonen i BoF/ER og den populasjonsoversikten som det er nødvendig å ha lokalt.